

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЧИСТОГО ДОВКІЛЛЯ – ЗАПОРУКА СВІТОВОГО РОЗВИТКУ

У ХХІ столітті питання збереження екологічно чистого довкілля все частіше та активніше обговорюється на міжнародній арені світовим співтовариством, адже екологічні проблеми складають сьогодні пряму загрозу існуванню людства на планеті. Актуальність даної проблеми підтвердила й Декларація Стокгольмської конференції ООН із проблем навколишнього середовища (1972 р.), у якій наголошується, що кожна людина має право на безпечне для життя і здоров'я природне середовище. Проте вона досить часто порушується, її невиконання в багатьох країнах не тягне за собою жодних правових чи адміністративних наслідків.

Передусім слід зазначити суть поняття «*екологічна проблема*» та виділити основні екологічні виклики сучасності.

На нашу думку, під екологічною проблемою варто розуміти істотне порушення екологічної рівноваги в природі, руйнування стійкого видового складу живих організмів, повне знищення або суттєве зменшення їх чисельності, порушення циклів сезонних змін біологічного колообігу речовин та біологічних процесів.

Окремі вітчизняні та зарубіжні науковці (Л.Гумільов, М.Камшилов, М.Моїсеєва, Т.Гардашук, М.Кисельова, В.Крисаченко, Л.Сидоренко, Е.Уїлсон, С.Ламзден і т. д.) екологічну проблему розглядають як стан навколишнього середовища, який змінюється під дією різних факторів, зокрема антропогенних та техногенних, і при якому порушується структура та функціонування природних систем, призводячи до значних негативних наслідків.

Серед *основних екологічних викликів* сучасності можна віднести такі:

- забруднення навколишнього середовища (викиди забруднюючих речовин у повітряне та водне середовища);
- парниковий ефект (або зміна енергетичних балансів планети);
- зміна структури земної поверхні (вирубубання лісів, меліорація, розорювання земель, створення штучних водойм тощо);
- проблема озонових дір;
- глобальне потепління;
- знищення рослинного та тваринного світу;
- проблема народонаселення тощо.

Говорячи про процес подолання екологічних проблем, слід зазначити, що в стратегії національної безпеки кожної держави велика увага приділяється екологічній безпеці, а отже і екологічній політиці в цілому. Це означає, що останню можна віднести до інструментів подолання екологічних загроз, адже така політика полягає в цілеспрямованому впливі на навколишнє середовище і має на меті подолання існуючих екологічних проблем, збереження довкілля, забезпечення екологічної безпеки країни і захисту здоров'я людей.

Більше того, важливість екологічної політики полягає в тому, що вона сприяє державам відповідати екологічним стандартам світу та вирішувати проблеми екології, адже при вступі до будь-якої міжнародної організації або

союзу, кожна країна стикається з рядом вимог, серед яких чільне місце посідають екологічні.

Наприклад, процес інтеграції до Європейського Союзу, вступ до міжнародних організацій тощо потребує розробки і затвердження національної екологічної політики з урахуванням рішень Йоханесбурзького саміту зі сталого розвитку та Пан-Європейських конференцій «Довкілля для Європи».

Таким чином, проголошуючи політичне рішення щодо євроінтеграції або вступу до міжнародної організації, будь-яка держава повинна привести свою національну стратегію розвитку у відповідність з екологічними вимогами, зокрема зміни клімату, боротьби зі спустелюванням, зміни нестійких моделей виробництва і споживання, екологічного оздоровлення і відтворення екосистем, басейнів річок тощо.

Одним із напрямків екологічної політики кожної країни щодо подолання проблем збереження чистого довкілля є формування екологічної культури, яка характеризується глибоким осмисленням важливості екологічних проблем для майбутнього розвитку людства. Так, наприклад, Всесвітня федерація інженерних організацій розробила для інженерів «Кодекс екологічної етики». Суть його положень полягає в обов'язковому врахуванні екологічних проблем в будь якій інженерній діяльності. Це є прикладом того, що будь-яка спеціальність повинна враховувати свій аспект екологічної діяльності і виховувати власну екологічну культуру.

Власне розуміння того, що екологічні проблеми є справою усієї світової спільноти, об'єднує зусилля держав для подолання екологічних кризових явищ. Прикладом цього є створення *Глобального екологічного фонду (ГЕФ)*, який надає кошти країнам на реалізацію проектів, що позитивно впливають на стан глобального навколишнього середовища. Здебільшого проекти здійснюються у галузях біорізноманіття, зміни клімату, міжнародних вод, деградації земель, захисту озонового шару та стійкого органічного забруднювання.

Досить плідно та активно долучається до світової екологічної політики і *Європейська Комісія*. Так, у 2012 році на гуманітарні (у т.ч. екологічні) цілі вона витратила рекордну суму – майже 1,3 млрд. євро.

Нещодавно Єврокомісією було ухвалено план з розподілу понад 661 млн. євро на підтримку програм екологічних проблем та гуманітарної допомоги вже у 2013 році.

За допомогою цих коштів Єврокомісія планує підтримати гуманітарні проекти, які реалізують понад 200 партнерських організацій у 80 країнах і регіонах світу. Єврокомісар з міжнародної співпраці, гуманітарної допомоги і врегулювання криз Крісталіна Георгієва, коментуючи ухвалення плану, запевнила, що ЄС надаватиме гуманітарну допомогу як і раніше, орієнтуючись винятково на найгостріші потреби людей і свої рішення ухвалюватиме незалежно від політичного порядку денного. На додаток до вже запланованого пакету допомоги у Брюсселі передбачені резервні ресурси. Вони можуть бути використані у разі виникнення непередбачуваних ситуацій – криз, природних катаклізмів чи екологічних катастроф.

Отже, можна зробити висновок, що міжнародні об'єднання та фундації роблять значний внесок у збереження чистого довкілля. Але одним із найважливіших шляхів подолання екологічних викликів є ведення цілеспрямованої, обдуманого та зваженої екологічної політики у кожній країні.

Список використаних джерел:

1. Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства: теорія, методологія, практика / [Андерсон В.М., Андрєєва Н.М., Алимов О.М. та ін.]; за науковою редакцією д.е.н., проф. Хлобистова Є.В. / ДУ «ІЕПСР НАН України», ІПРЕЕД НАН України, СумДУ, НДІ СРП. – Сімферополь: ІТ «АРИАЛ», 2011. – 589с. ISBN 978-617-648-014-3.
2. Національна екологічна політика України: оцінка і стратегія розвитку Документ підготовлено в рамках проекту ПРООН/ГЕФ «Оцінка національного потенціалу в сфері глобального екологічного управління в Україні» Київ, 2007.
3. Електронний ресурс – [Режим доступу]: <http://www.gefua.net/uk/topics/gef/56-2011-09-08-07-11-13.html> ГЛОБАЛЬНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФОНД.
4. Мягченко О. П. Основи екології: підруч. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 311 с.
5. Закон України Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року від 21 грудня 2010 року N 2818-VI.